

BẮT ĐẦU THỰC THI CƠ CHẾ CBAM GIAI ĐOẠN CHUYỂN TIẾP

Cơ chế điều chỉnh carbon tại biên giới (viết tắt là CBAM) là một trong những chính sách xanh nổi bật của EU, được công bố từ năm 2021 và được luật hóa bằng một quy định ban hành hồi tháng 5/2023 (gọi là CBAM giai đoạn đầu). Yêu cầu cơ bản của CBAM là hàng hóa nhập khẩu vào EU phải trả phí cho lượng carbon phát thải ròng từ quá trình sản xuất hàng hóa đó tại nước xuất khẩu.

Từ ngày 1/10/2023, CBAM giai đoạn đầu chính thức có hiệu lực. Tuy nhiên, ở bước chuyển tiếp (từ 1/10/2023 đến 31/12/2025), nhà nhập khẩu 06 nhóm hàng hoá thuộc diện điều chỉnh (gồm Sắt thép, Xi măng, Phân bón, Nhôm, Điện và Hydro) sẽ chỉ phải thực hiện nghĩa vụ khai báo mức độ phát thải của các hàng hóa này khi nhập khẩu vào thị trường EU mà chưa phải nộp bất kỳ khoản thuế, phí nào.

Để hướng dẫn việc khai báo cho giai đoạn chuyển tiếp này, ngày 17/8/2023, EU đã ban hành Quy định 2023/1773 với các hướng dẫn chi tiết về (i) cách thức báo cáo và cung cấp thông tin của các nhà nhập khẩu, (ii) phương pháp tính toán lượng khí thải tích hợp thải ra trong quá trình sản xuất hàng hóa.

Ngoài ra, để chuẩn bị cho các bước tiếp theo (khi các nhà nhập khẩu không chỉ phải khai báo mà sẽ phải nộp chứng chỉ/phí carbon cho mỗi tấn CO₂ phát thải ròng), EU hiện cũng đang tiến hành soạn thảo quy định hướng dẫn cách thức tính toán cụ thể để áp dụng cơ chế mua bán và giá chứng chỉ CBAM.

Với yêu cầu về khai báo mức độ phát thải của quá trình sản xuất sản phẩm và trả phí tương ứng cho lượng phát thải khí carbon ròng, khi được áp dụng đầy đủ, CBAM chắc chắn sẽ là thách thức rất lớn đối với các doanh nghiệp khi xuất khẩu các sản phẩm liên quan sang thị trường EU. Do đó, các doanh nghiệp sản xuất xuất khẩu liên quan sang EU (mà chủ yếu là sắt thép, nhôm, xi măng, phân bón) cần chú ý (i) kiểm soát chặt chẽ lượng phát thải trong toàn bộ quy trình sản xuất; (ii) xây dựng báo cáo lượng phát thải đúng quy định; và (iii) có phương án giảm thiểu lượng carbon trong từng công đoạn của quy trình sản xuất để không vượt quá ngưỡng tiêu chuẩn của EU.

Mặc dù CBAM hiện chỉ áp dụng đối với 06 nhóm hàng hóa, theo dự kiến đến năm 2030 EU sẽ tiến hành đánh giá kết quả thực thi giai đoạn đầu để cân nhắc khả năng mở rộng phạm vi áp dụng CBAM sang một

số sản phẩm có nguy cơ gây ô nhiễm cao khác hoặc cho tất cả sản phẩm, và dự đoán sẽ bao gồm nhiều sản phẩm mà Việt Nam đang xuất khẩu nhiều sang khu vực này. Thêm nữa, một số thị trường (như Anh, Canada...) cũng có thể thực hiện CBAM trong thời gian tới. Do đó, để chuẩn

bị tốt hơn cho tương lai này, ngay từ bây giờ các doanh nghiệp Việt Nam cần theo dõi sát sao và có kế hoạch chuyển đổi, cải tiến quy trình sản xuất, giảm phát thải carbon để giảm thiểu tối đa các tác động từ cơ chế này.

Cơ chế điều chỉnh carbon tại biên giới (CBAM) là một trong các hành động thực thi Thỏa thuận Xanh (lĩnh vực Khí hậu), được đề cập trong Gói "Fit for 55" ngày 14/7/2021, theo đó hàng hóa nhập khẩu từ nước ngoài vào EU sẽ phải trả thêm một khoản phí (gọi là thuế carbon) căn cứ vào mức độ phát thải khí nhà kính trong quy trình sản xuất tại nước xuất khẩu.

Ngày 16/5/2023, EU đã tiến hành bước đi đầu tiên thực hiện sáng kiến CBAM với việc ban hành Quy định 2023/956 về Thiết lập Cơ chế điều chỉnh carbon (CBAM) đối với 06 nhóm hàng hóa. Theo đó, CBAM được thiết kế theo lộ trình 03 bước, cụ thể: (i) Bước chuyển tiếp (từ 1/10/2023 đến 31/12/2025): nhà nhập khẩu các hàng hóa thuộc 06 nhóm hàng hóa sẽ chỉ phải khai báo mức độ phát thải của hàng hóa nhập khẩu mà không phải nộp bất kỳ khoản phí nào; (ii) Bước chính thức (từ 1/1/2026 đến 31/12/2033): cùng với nghĩa vụ khai báo, nhà nhập khẩu EU sẽ phải xuất trình chứng chỉ CBAM tương ứng với lượng phát thải ròng của hàng hóa nhập khẩu vượt quá hạn ngạch cho phép; (iii) Bước áp dụng đầy đủ (từ 1/1/2034 trở đi): sẽ không còn hạn ngạch phát thải miễn phí, doanh nghiệp sẽ phải mua và xuất trình chứng chỉ CBAM cho lượng phát thải ròng carbon trong sản phẩm.

Doanh nghiệp có thể tìm hiểu thông tin về Thỏa thuận Xanh EU nói chung và Cơ chế điều chỉnh carbon tại biên giới (CBAM) nói riêng tại website của Trung tâm WTO và Hội nhập – VCCI theo link sau: https://trungtamwto.vn/chu_de_khac/520-thoa-thuan-xanh-eu/1

(Website www.trungtamwto.vn (tiếng Việt) và www.wtcenter.vn (tiếng Anh)

>> Chủ đề khác >> Thỏa thuận Xanh EU)

